

Göçmenlerle Sosyal Hizmet: Mikro, Mezzo ve Makro Uygulamalar

Seda ATTEPE ÖZDEN¹

Seval BEKİROĞLU²

GİRİŞ

Göç olgusu, tüm dünyayı etkilemektedir. Birleşmiş Milletler'e göre şu anda 200 milyondan fazla insan kendi ülkelerinin dışında yaşamaktadır. Her yıl birçok göçmen menşe ülkelerini bilinçli olarak terk etmeyi seçse de giderek artan sayıda göçmen; su ve gıdaya erişim eksikliği, yoksulluk, iklim değişikliği, çatışma gibi nedenlerle sağlık, eğitim, barınma gibi en temel insan haklarına erişememekte ve evlerini terk etmek zorunda kalmaktadır (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [UNHCR], 2023).

İster gönüllü ister zorunlu olsun bireyler için göç süreci birçok zorluğu da beraberinde getirmektedir. Göçmenler; gidilen ülkeye uyum başta olmak üzere birçok sosyal ve ruhsal sorun yaşamaktadır. Bu sorunların çözümünde, sosyal hizmetlere erişimleri önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla sosyal hizmet mesleğine ve uygulamalarına olan gereksinim sosyal hizmet uzmanlarının göç alanında işlevselliğini ortaya koymaktadır. Bu bölümde, göçmenlerle sosyal hizmet uygulamalarının kısaca tarihine değindikten sonra sosyal hizmet uzmanlarının göçmenlerle çalışırken kullandıkları mesleki müdahaleleri; mikro, mezzo ve makro olmak üzere üç düzeyde ele alınacaktır.

¹ Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, sattepe@baskent.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2488-9583

² Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, sbekiroglu@baskent.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0712-6653

sağlığını geliştirmeye yönelik psikososyal desteği, travma çalışmalarını, eğitim ve danışmanlığı içermektedir. Mezzo-düzyer uygulamalar; göçmenlerin sosyal ağlarının geliştirilmesi, sosyo-kültürel etkinliklerin düzenlenmesi, gönüllü faaliyetlerin organizasyonu ve koordinasyonu, sosyal destek sistemlerinin geliştirilmesi ve grup çalışmalarını içermektedir. Makro düzey uygulamalar ise; göçmenlerin toplumsal entegrasyonunu sağlama, göçmenlere yönelik damgalama ve ayrımcılık ile mücadele etme, göçmenleri güçlendirmeye yönelik savunuculuk ve toplumu bilgilendirme çalışmaları yapma, göçmenlere yönelik hizmet ve politikaların oluşturulmasına katkı verme, göçmenlerle çalışan kurumların işlevselliğini artırma, göçmenlerin entegrasyonuna, yaşadıkları sorunlara ve gerçekleştirilen müdahalelere ilişkin araştırmaların yürütülmesi ve yaygınlaştırılması ve göçmenlerle çalışan personelin eğitilmesini içerir.

Göçmenlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları her düzeyde gerçekleştirdiği müdahalelerinde, kültürel yetkinlik kavramının bilincinde kültürel yetkinliğini kullanmalıdır. Kültürel yetkinlikte önemli olan mesleki bilincin geliştirilmesi için özellikle sosyal hizmet eğitim müfredatlarına göç ile ilgili derslerin eklenmesi önemlidir. Göç alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları, göçmenlerin yaşadıkları sorunların, göçmenlere yönelik verilen hizmetlerin, mevzuatın ve politikaların değişimini takip etmenin önemini bilincinde olarak sürekli eğitim motivasyonunu kaybetmemelidir. Sosyal hizmet uzmanları göçmenlere yönelik hizmetlerin ve politikaların geliştirilmesine katkıda bulunmalıdır. Bunu yaparken göçmenlerin sesine kulak vermelidir.

KAYNAKLAR

- Abdel Maksoud, K. (2015). Social Worker Roles with Refugees. *Egyptian Journal of Social Work*, 1(1), 93-107.
- Addams, J. (1905). Immigration: A field neglected by the scholar. *Commons*, 10, 9-19.
- Akkoyunlu Ertan, K. ve Ertan, B. (2017). Türkiye'nin göç politikası. *Contemporary Research in Economics and Social Sciences*, 1(2), 7-39.
- Alpak, G., Unal, A., Bulbul, F., Sagaltici, E., Bez, Y., Altindag, A., Dalkılıç, A. ve Savas, H. (2015). Post-traumatic stress disorder among Syrian refugees in Turkey: a cross-sectional study. *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*, 19(1), 45-50.
- Al-Qdah, T. ve Lacroix, M. (2011). Iraqirefugees in Jordan: Lessons for practice with refugees globally. *International Social Work*, 54 (4), 521-534.
- Altındış, E. (2022). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Mültecilere Yönelik Görev ve Sorumlulukları, *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 171-179.
- Androff, D., Mathis, C. (2022). Human Rights-Based Social Work Practice with Immigrants and Asylum Seekers in a Legal Service Organization. *J. Hum. Rights Soc. Work* 7, 178-188.

- Ashford J. (2008). Human behavior in the social environment: A multidimensional perspective. Belmont, CA: Brooks/Cole.
- Barker, R. L. (2013). The social work dictionary (6th ed.). Washington, DC: NASW Press.
- Bartkevičienė, A. ve Raudeliūnaitė, R. (2013). Social support strategies for immigrants: The context of social work practice in Lithuania. *Journal of arts and humanities*, 2(3), 90-97.
- Bernak, F., Chung, R. and Bonnemann, T.H. (1996) Counseling and psychotherapy with refugees. In R.B. Redersenanand J.G. Draguns (Eds). Counseling Across Cultures. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Berthold, S. M. (2014). Human rights-based approaches to clinical social work practice. Springer U.S.
- Berthold, S. M. (2022). Clinical Social Work Practice with Forcibly Displaced Persons Grounded in Human Rights and Social Justice Principles. In *Integrative Social Work Practice with Refugees, Asylum Seekers, and Other Forcibly Displaced Persons* (pp. 231-252). Cham: Springer International Publishing.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği. (2023). Erişim tarihi 9 Ağustos 2023, <https://www.unhcr.org/tr/>.
- Black, R. (2001). Fifty years of refugee studies: From theory to policy. *International Migration Review*, 35(1), 57-78.
- Boccagni, P. ve Righard, E. (2020). Social work with refugee and displaced populations in Europe:(dis) continuities, dilemmas, developments. *European Journal of Social Work*, 23(3), 375-383.
- Collazos, F. ve Qureshi, A. (2005). Cultural competence in the mental health treatment of immigrant and ethnic minority clients. *Diversity and Equality in Healthand Care*, 2(4),307-317.
- Congress E. ve Kung W. (2012). Using the cultura gram. In E. Congress ve M. Gonzalez (Eds.), *Multicultural perspectives in working with families* (3rd ed.). New York, NY: Springer Publishing.
- Congress, E. (2017). Immigrants and refugees in cities: Issues, challenges, and interventions for social workers. *Urban Social Work*, 1(1), 20-35.
- Corcoran, E. ve Yakoob, N. (2003). The politics of forced displacement. *SAIS Review; A Journal of International Affairs*, 23(1), 279-290.
- Coşkun, H. (2019). *Göç ve bütünleşme (entegrasyon): Suriyeli göçüne sosyal sermaye temeline bir sosyal hizmet müdahalesi* (Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Crumlish, N., ve O'Rourke, K. (2010). A systematic review of treatments for post-traumatic stress disorder among refugees and asylum-seekers. *The Journal of nervous mental disease*, 198 (4), 237-251.
- Drumm, R. D., Pittman, S. W. ve Perry, S. (2003). Social work interventions in refugee camps: An ecosystems approach. *Journal of Social Service Research*, 30(2), 67-92.
- European Parliament. (2011) European agenda for the integration of third-country nationals. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economicand Social Committeeand the Committee of the Regions.
- Fozdar, F. ve Hartley, L. (2013) Refugee resettlement in Australia: what we know and need to know. *Refug Surv Q* 32(3), 23-51.
- Healy L. (2008). Exploring the history of social work as a human rights profession. *International Social Work*, 51 (6), 735-748.

- López, L. M. ve Vargas, E. M. (2011). En dosculturas: Group work with Latino immigrants and refugees. *Group work with populations at risk*, 136-152.
- Lüken-Klassen, D., & Baumtrog, A. (2023). Social inclusion of refugees via family centres? A qualitative longitudinal research study on challenges in social work. *European Social Work Research*, 1 (10-11), 1-18.
- Mansour, R. ve Roßkopf, R. (2021). Social Work with Refugees in Lebanon. In K. Heilmann (Ed.), *International Social Work and Forced Migration: Developments in African, Arab and European Countries* (1st ed., pp. 73–87).
- Mhlanga, J. ve Zengeya, R. M. (2016). Social work with refugees in Zimbabwe. *African Journal of Social Work*, 6(1), 22-29.
- Murakami, N. J. ve Akilova, M. (2022). An Introduction to Integrative Social Work Practicewith Survivors of Forced Displacement. In *Integrative Social Work Practice with Refugees, Asylum Seekers, and Other Forcibly Displaced Persons* (pp. 3-21). Cham: Springer International Publishing.
- National Association of Social Workers. (2015). Standards and Indicators for Cultural Competence in Social Work Practice. <https://www.socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=PonPTDEBrn4%3D&portalid=0>
- New European Agenda for the Integration of Third – Countries Nationals, (2012).
- OrtizHendricks, C. (2009). Direct Practice with Immigrants and Refugees: Cultural Competence. <https://www.naswnyc.org/page/111/Direct-Practice-with-Immigrants-and-Refugees-Cultural-Competence.htm>
- Ostrow, L. (2022). Social Work’s Role in Human Rights for Refugees: Challenges Facing Syrian Refugee Women and Girls. *Journal of Student Research*, 11(2).
- Parker, J. (2000). Social work with refugees and asylum seekers: a rationale for developing practice. *Practice: Social Work in Action*, 12(3), 61-76.
- Popescu, M. ve Libal, K. (2018). Social work with migrants and refugees: Challenges, best practices, and future directions. *Advances in Social Work*, 18(3), i-x.
- Richmond, M. (1917). Social diagnosis. Russell Sage Foundation.
- Ringel, S. (2005). Group work with Asian-American immigrants: A cross-cultural perspective. *Group work with populations at risk*, 181-194. editör: Geoffrey L. Greif, Paul H. Ephross
- Roupetz S., Garbern S., Michael S., Bergquist H., Glaesmer H., Bartels S.A. (2020). Continuum of sexualandgender-based violence risks among Syrian refugee women and girls in Lebanon. *BMC Women’sHealth*, 20(1), 1-14.
- Russell, M.N. ve White, B. (2001). Practice with Immigrants and Refugees, *Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work*, 9(3-4), 73-92.
- Shrivastava, S., Shrivastava, P., & Ramasamy, J. (2017). Safespace: an effective option to ensure normalcy in the lives of refugee women and girls in conflict-affected Syria. *Annals of Tropical Medicine and Public Health*, 10(3), 501-502.
- Solomos, J. & Beck, L. (1996). Racism and Society. Basingstoke: Macmillan.
- Steel, Z., Chey, T., Silove, D., Marnane, C., Bryant, R. A., ve Van Ommeren, M. (2009). Association of torture and other potentially traumatic events with mental health outcomes among populations exposed to mass conflict and displacement: a systematic review and meta-analysis. *Jama*, 302 (5), 537-549.
- Üçkardeş, E. A., Işık, E. ve Aker, A. T. (2015). *Göç, Yerinden Edilme ve Ruh Sağlığı*. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği.

- Ünal, R. & Gedik, M. (2022). Türkiye’de göç yönetimi ve sosyal hizmet bakış açısından bir değerlendirme. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3 (1), 52-70.
- Valtonen, K. (2016). *Social work and migration: Immigrant and refugee settlement and integration*. Routledge.
- Viola, E., Biondo, E. ve Mosso, C. O. (2018). The role of Social Worker in promoting immigrants’ integration. *Social Work in Public Health*, 33(7-8), 483-496.
- Wells, M., & Kutti Parambil, G. (2016). Humanitarian action and the transformation of gender-relations. *Forced Migration Review*, 52, 20-21.
- Zakova, M., Levicka, K., Legersky, D. (2015). Identity of Social Workers Working with Immigrants with an International Protection in Slovakia. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 7(1), 91-104.